

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

De fundamentis murorum & turrium. Cap. V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

LIBER

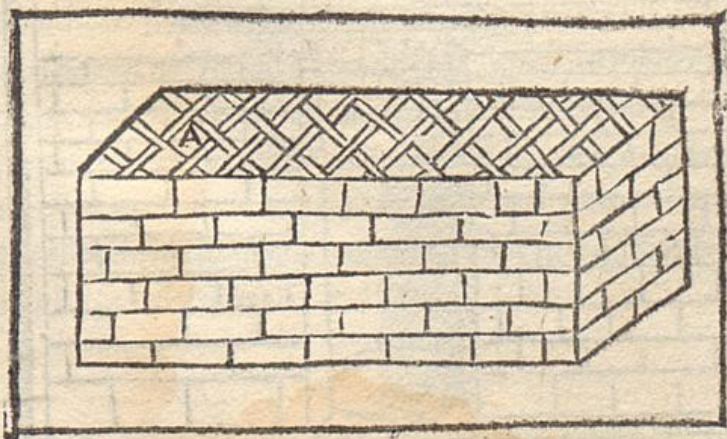
mores graues & pestilentes in his locis emittunt. Itē in Apulia oppidum Salapia uetus, quod Diomedes ab troia rediens constituit, siue (quemadmodum nō nulli scripserunt) Elphias rhodius, in eiusmodi locis fuerat collocatum, ex quo incolæ quotannis ægrotando laborantes, aliquando peruenerunt ad. M. Hostilium, ab eoq; publicæ petentes, impetrauerūt uti his idoneum locum ad moenia transferenda conquireret eligeretq;. Tunc is moratus non est, sed statim rationibus doctissime quesitis, secundum mare mercatus est possessionem loco salubri, ab senatūq; populoq; romano petiit, ut liceret transferre oppidum, constituitq; moenia. & areas diuisit, nummoq; sextertio singulis municipibus mancipio dedit. His confectis lacū aperuit in mare, & portum è lacu, municipio perfecit. Itaq; nunc salapini quatuor milibus passibus progressi ab oppido uetere, habitant in salubri loco.

De fundamentis murorum & turrium. Caput. V.
Vmergo his rationibus erit salubritatis in moenium collocandorum explicatio, regionesq; electæ fuerint fructibus ad alēdam ciuitatem copiosæ, & uiarum munitiones, aut oportunitates fluminum, seu per portus marinæ subuectiones habuerint ad moenia transportationes expeditas, tunc turrium murorumq; fundamenta sic sunt faciēda, uti fodiuntur (si queant inueniri) ad solidum, & in solido (quantum ex amplitudine operis pro ratione uideatur) crassitudine ampliore q̄ parietum quā supra terram sunt futuri, & ea impleantur quam solidissima structura. Item turres sunt proiciendæ in

exteriorem partem, uti cum ad murum hostis impetu uelit appropinquare, à turribus dextra ac sinistra lateribus apertis, telis uulneretur. Curādumq; maxime uidetur, ut non facilis sit aditus ad oppugnandum murum, sed ita circumdandum ad loca præcipitua, & excogitandum, uti portarum itinera non sint directa, sed obuia. Namq; cum ita factum fuerit, tunc dextrum latus accedentibus, quod scuto non erit tetum, proximum erit muro. Collocanda autem oppida sunt non quadrata, nec procurrentibus angulis, sed circuitionibus, uti hostis ex pluribus locis conspiciatur. In quibus enim anguli procurrunt, difficiliter defenditur, q̄ angulus magis hostem metitur q̄ ciuem.

Crassitudinem autem muri ita faciendam censeo, uti armati homines, supra obuiam uenientes alius alius, sine impeditione præterire possint, dum in crassitudine perpetua taleæ oleagineæ ustilatae quæ creberime instruantur, uti utraque muri frontes inter se (quemadmodum fibulis) his taleis colligatae, eternam habeant firmitatem.

a Taleæ fe
bulatae

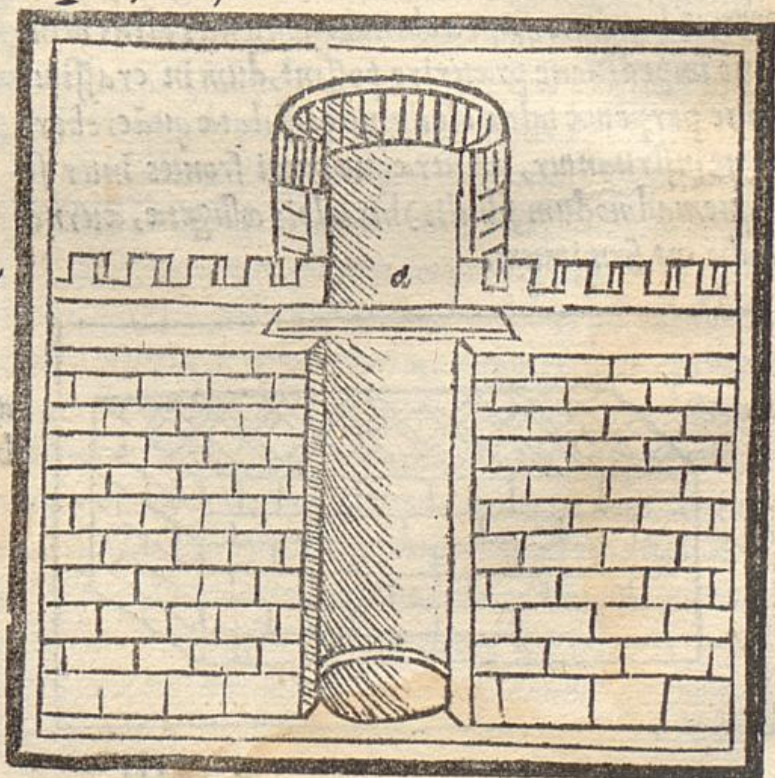
B iiii

LIBER

Namq; ei materia, nec tempestas, nec caries, nec uetas-
 tas potest nocere, sed ea & in terra obruta, & in aqua
 collocata, permanet sine uitis utilis sempiterno. Itaq;
 non solum in muro, sed etiam in substructionibus,
 quique parietes murali crassitudine erunt faciendi,
 hac ratione religati, non cito uitiabuntur. Interualla
 autem turriū ita sunt facienda. ut ne lōgus sit alia
 ab alia, sagittæ emissionē, uti si qua oppugnetur, tum
 à turribus quæ erunt dextra ac sinistra, scorpionibus,
 reliquisq; telorum missionibus, hostes reiciantur,
 Etiamq; cōtra, interior turrium diuidendus est
 murus, interuallis tam magnis q̄ erunt turres, ut itē
 nera sint interioribus partibus turrium contignata,
 neq; ea ferro fixa.

a Conti-
 gnatio

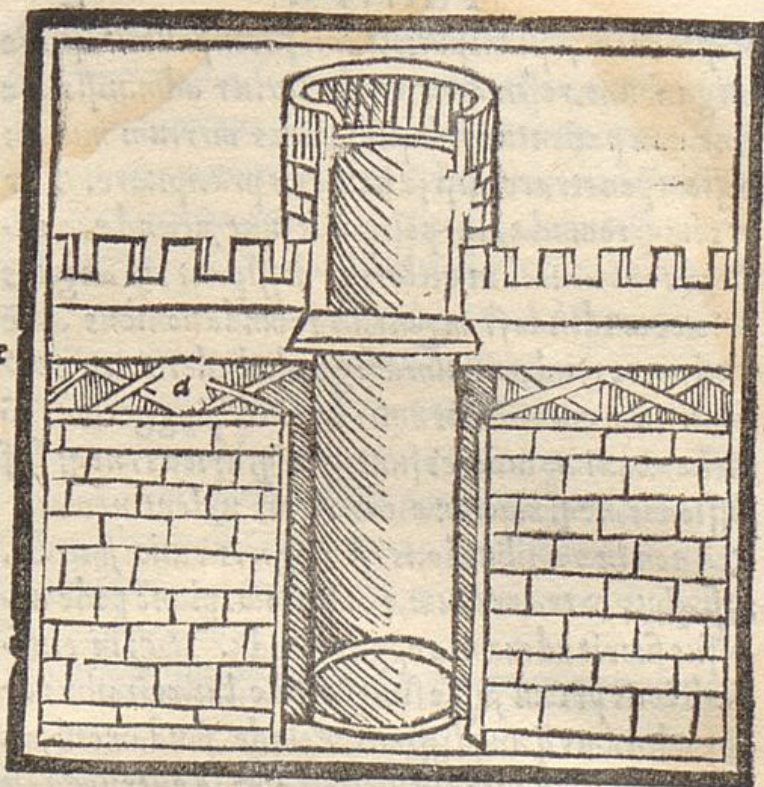
Hostis enim siquam partem muri occupauerit, qui repugnabunt, rescindent, & si celeriter administrauerint, non patientur reliquas partes turrium muriq; hostem penetrare, nisi se uoluerit precipitare. Turres itaq; rotundæ, aut polygoniæ sunt faciendæ, quadratas enim machinæ celerius dissipant, q̄ angulos arietes tundendo frangunt, in rotundationibus autē (uti cuneos) ad centrum adigendo, lædere non possunt. Item munitiones muri turriumq; aggeribus cōiunctæ maxime tutiores sunt, q̄ neq; arietes, neq; suffossiones, neq; machinæ, ceteræ eis ualent nocere.

Sed non in omnibus locis est aggeris ratio faciendæ, nisi q̄bus extra murum, ex alto loco, plano pede accessus fuerit ad moenia oppugnanda. Itaq; in eiusmodi locis primū fossæ sunt faciendæ, latitudinibus & altitudinibus q̄ amplissimis, deinde fundamentū muri deprimendū ē intra alueū fossæ, & id extruendū est ea crassitudine, ut opus terrenū facile sustineatur.

Item interiore parte substructionis, fundamentum distans ab exteriori introrsus amplo spatio constituendum est, ita uti cohortes possint, quemadmodum in acie instructæ, ad defendendum supra latitudinem aggeris consistere. Cum autem fundamenta ita distantia inter se fuerint constituta, tūc inter ea alia transversa coniuncta exteriori & interiori fundamento, pectinatim disposita, quemadmodū serræ dentes soluentes se collocantur.

a Serra
dentes

Cum enim sic erit factū, tunc ita oneris terreni magnitudo distributa in paruas partes, neq; uniuersa pondere præmens, poterit ulla rōne extrudere murū substructiōes. De ipso aut muro è qua materia struatur aut perficiatur, iō nō est præfiniendū, q̄ in omnibus locis, quas optamus copias, eas nō possumus habere. Sed ubi sunt saxa quadrata, siue silex, siue cementū, aut cōctus later, siue crudus, his erit utēdū. Non. n. uti Babylone abūdātes liquido bitumine, pro calce & arena & cōcto latere factū habēt murū, sic itē possunt oēs regiōes, seu locorū pprietates, habere tātas eiusdē generis utilitates, uti ex his comparationibus, ad æternitatē, pfectus hēatur sine uitio murus.